

Американський чинник у політиці України

Практично одразу після початку російської агресії в Криму в лютому 2014 р. події в Україні опинилися в епіцентрі уваги ключових міжнародних акторів. Тривалий і системний характер заангажованості у процеси навколо України різного роду міжнародних акторів виявився неочікуваним для керівництва РФ. З одного боку, він не змусив Кремль відмовитися від окупації Криму та частини українського Донбасу, однак, з другого – не дозволив зруйнувати Україну як державу або ж перетворити її на свого сателіта. Беручи до уваги співвідношення потенціалів України та Російської Федерації¹, поетапне як кількісне, так і якісне зростання російської присутності у конфлікті на Донбасі, слабкість тогочасної української армії та неготовність ЗС України до відбиття агресії зі східного напрямку зумовили екзистенційний характер допомоги, яку українська держава отримала від міжнародної спільноти. Ключову роль у цьому плані належала Сполученим Штатам.

Після перемоги Помаранчевої революції США продемонстрували підтримку для команди Віктора Ющенка, а сам він в ході офіційного візиту до Вашингтона у квітні 2005 р. був удостоєний високої честі виступити перед членами сенату і палати представників Конгресу Сполучених Штатів. Така можливість, як відомо, надається винятково близьким союзникам США². Впродовж року після цього Вашингтоном було надано Україні статус країни з ринковою економікою³ та скасовано обмежувальну поправку Джексона–Веніка щодо української держави⁴.

¹ Станом на 2013 р. Росія переважала Україну за видатками на військові цілі більш як у 16 разів. Що ж до величини валового внутрішнього продукту (підррахунок за паритетом купівельної спроможності) на час початку конфлікту, то Російська Федерація переважала Україну практично в 10 разів. Більше див.: *Państwa świata: wskaźniki militarne, strategiczne i polityczne*, «ROCZNIK STRATEGICZNY» 2013/14, Wydawnictwo naukowe SCHOLAR, Warszawa 2014, с. 442, 444; 5. Report for Selected Countries and Subjects, <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2015/01/weodata/weorept.aspx?April 2015>.

² *Ющенко виступив у Конгресі США*, <https://ua.korrespondent.net/ukraine/255962-yushchenko-vistupiv-u-kongresi-ssha>, 6.04.2005.

³ *США надали Україні статус країни з ринковою економікою*, <https://ua.korrespondent.net/business/266312-ssha-nadali-ukrayini-status-krayini-z-rinkovoyu-ekonomikoyu>, 17.02.2016.

⁴ *Остаточно скасовано дію поправки Джексона–Веніка для України*, <https://www.obozrevatel.com/ukr/politics/06927-ostatochno-skasovano-diyu-popravki-dzheksona-venika-dlya-ukraini.htm>, 1.04.2006.

В наступні роки президентської каденції Джорджа Буша – молодшого у США поступово зростало невдоволення політичною нестабільністю в Києві¹. Попри це, завершальний рік 43-го американського президента був ознаменований цілою низкою проукраїнських кроків. Головними з них стали активна підтримка України Джорджем Бушем – молодшим на Бухарестському саміті НАТО у квітні 2008 р., яка, щоправда, не матеріалізувалась у надання Україні Плану дій щодо набуття членства в Альянсі². Завершальним акордом українсько-американського діалогу за часів адміністрації Джорджа Буша – молодшого стало підписання у грудні 2008 р. Хартії Україна – США про стратегічне партнерство. В документі наголошувалося на дружньому та стратегічному характері відносин між Вашингтоном і Києвом, поновлювалися безпекові гарантії/запевнення, базовані на Тристоронній заяві президентів США, Російської Федерації та України, а також на так званому Будапештському меморандумі 1994 р.³

Нова адміністрація Білого дому задекларувала спадковість «української» політики свого попередника. Однак при цьому чітко простежувалося зміщення командою Барака Обами геостратегічних акцентів з Європи на інші регіони світу⁴. Тривожними сигналами для тогочасних українських правлячих еліт було також наростання у Вашингтоні «втоми від України» за одночасної демонстрації прагнення нормалізувати відносини з очільниками Кремля. Однак «перезавантаження» американсько-російських відносин і налагодження конструктивного діалогу з провідними західними країнами, суперечності між якими чітко виявилися під час Бухарестського саміту, було пов'язане для США зі згодою на відмову від євроатлантичних перспектив України та визнанням російських сфер впливу на пострадянському просторі. Адміністрація Обами була не готова піти на такі кроки. Як наслідок, фактично півроку тривав пошук нового алгоритму відносин у трикутнику

¹ Тарас К. *Як Україна втратила Захід: втома від Ющенка*, <https://www.pravda.com.ua/articles/2008/11/11/3607606/>, 11.11.2008.

² Георгій Е. *Чому Україна далі від НАТО, ніж у 2008 році, і що з цим робити?* <https://www.bbc.com/ukrainian/features-44826786>, 14.07.2018.

³ *Хартія Україна – США про стратегічне партнерство*, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_140, 19.12.2008; *United States-Ukraine Charter on Strategic Partnership*, <https://www.state.gov/p/eur/rls/or/142231.htm>, 19.12.2008.

⁴ Середюк Н. *Стратегічне партнерство Україна – США* // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини. 2017. № 1(46). С. 37.

США – Україна – Росія, який у липні 2009 р. завершився негласним консенсусом. Його суть зводилася до того, що Москва та Вашингтон домовилися повернутися до «вирішення українського питання» після виборів в Україні, які повинні були відбутися за кілька місяців¹.

Перемога на президентських виборах в Україні Віктора Януковича з його «позаблоковою» та проросійською позицією об'єктивно зняла ключовий подразник у відносинах між Вашингтоном і Москвою та дала початок новому етапові українсько-американських відносин. До Революції гідності міждержавні стосунки між Україною та США переживали пасивну фазу, яка супроводжувалася систематичною критикою через переслідування опозиції з боку тогочасної влади².

Загострення американсько-російських суперечностей, які ознаменувалися появою «Акту Магнітського», наданням політичного притулку в Російській Федерації Е. Стоудену, розбіжностями щодо нової американської системи ПРО в Європі³, посилене Революцією гідності, сприяло поверненню процесів навколо України в епіцентр зацікавлення з боку Вашингтона. При цьому варто наголосити, що реакція США на російську агресію на українських землях не була однозначною та зазнала певної еволюції.

Від початку російської агресії в Україні саме США відігравали провідну роль серед її партнерів щодо посилення тиску на Кремль. Сполучені Штати, які за рівнем і масштабом економічних санкцій випереджають ЄС, одними з перших ввели комплекс економічних обмежень проти фізичних і юридичних осіб, які своїми діями сприяли порушенню суверенітету та територіальної цілісності України⁴. Тільки в березні 2014 р. Сполучені Штати встигли запровадити санкції, а відтак іще й двічі розширити їх. 16 липня 2014 р., тобто ще до збиття літака Малайзійських авіаліній рейсу МН17, США ухвалили перші секторальні санкції проти Росії, яка не зупинила потік зброї та бойовиків, що прямував через кордон в Україну. Чергові розширення були

¹ Блесков М. *Україна у зовнішній політиці адміністрації Барака Обами*, <https://mikolablsskov.wordpress.com/page/2/>, 6.11.2015.

² *США критикують Україну за судові політичні переслідування опозиції (світова преса)*, <https://ukrainian.voanews.com/a/us-on-ua/1617833.html>, 8.03.2013.

³ Пітей Н. *Засади зовнішньої політики адміністрації Барака Обами: російський контекст* // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. 2018. Вип. 3(39). С. 86–87.

⁴ Баранецький І.О. *Роль санкційної політики США у протидії російській агресії* // Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2016. Вип. 23(3). С. 62.

схвалені наприкінці липня й у вересні¹, після того як в останній декаді серпня російські війська фактично вдалися до відкритого вторгнення на територію України.

Також у 2014 р. Вашингтон спрямував в Україну першу військову допомогу, яка включала тисячі бронезилетів, комплексів уніформи, камуфляжних жакетів, більше 300 тис. сухпайків, 35 броньованих позашляховиків, 20 протимінометних радарів та інші речі². У другій половині грудня Барак Обама схвалив додатковий указ щодо санкцій, пов'язаний із Кримом³, і підписав законопроект «Акт на підтримку свободи України – 2014». Відповідно до документа, президент США діставав право для надання Україні допомоги оборонним озброєнням, зокрема таким, як протитанкова або бронебійна зброя, протиартилерійські радари, безпілотні розвідувальні апарати, системи захищеного зв'язку. Так само в акті йшлося про розширення невійськової допомоги Україні, спрямованої на облаштування вимушених переселенців, на переорієнтацію експорту оборонних підприємств із Росії на інші ринки, а також надання Україні термінової допомоги в галузі енергетики⁴.

Протягом 2015–2016 рр. США поетапно нарощували фінансову підтримку Україні та розширювали допомогу для українських військових, зокрема за рахунок таких високотехнологічних засобів, як безпілотні літальні апарати, радіолокаційні станції, контрбатареїні радарні системи тощо⁵. При цьому, попри російську окупацію Криму, у Чорному морі щороку проводилися традиційні українсько-американські військово-морські навчання «Сі Бриз»⁶. Так само починаючи з 2015 р.

¹ Санкції США і ЄС. Чим Росія поплатилася за агресію на Донбасі й анексію Криму, <https://tsn.ua/politika/yak-rozvalisya-sankciyi-ssha-i-yevrosoyuzu-proti-rosiyi-1197615.html>, 21.08.2018.

² «Акт на підтримку свободи України 2014» став законом – Обама, https://dt.ua/POLITICS/akt-na-pidtrimku-svobodi-ukrayini-2014-stav-zakonom-obama-159564_.html, 18.12.2014.

³ Обама перед канікулами підписав указ про додаткові санкції проти Криму, <https://tsn.ua/politika/obama-pered-kanikulami-pidpisav-ukaz-pro-dodatkovyi-sankciyi-proti-krimu-398561.html>, 19.12.2014.

⁴ «Акт на підтримку свободи України 2014» став законом – Обама, https://dt.ua/POLITICS/akt-na-pidtrimku-svobodi-ukrayini-2014-stav-zakonom-obama-159564_.html, 18.12.2014.

⁵ Попова С. Яку зброю дали Україні США і скільки це коштувало: інфографіка, https://24tv.ua/yaku_zbroyu_dali_ukrayini_ssha_i_skilki_tse_koshtovalo_infografika_n1078592, 24.12.2018.

⁶ В Одесі завершилися міжнародні навчання «Сі Бриз 2016», https://24tv.ua/v_odesi

звичною практикою стало проведення американськими військовими піврічних тренінгів на Яворівському полігоні для бійців Національної гвардії і представників військових навчальних центрів Збройних Сил України¹.

Часом США вдавалися до символічних актів підтримки України. Таких, скажімо, як відкриття у листопаді 2015 р. неподалік будівлі Конгресу США у Вашингтоні Меморіалу жертвам українського Голодомору².

Загалом за часів президентства Барака Обами США взяли на себе координацію зусиль навколо запровадження антиросійських санкцій за участі партнерів із числа країн – членів G7 і ЄС³.

Для подання максимально об'єктивної картини взаємодії України та США за часів президентства Обами варто звернути увагу на низку фактів і процесів, які викликали критичні зауваження з боку українців. Так, на кримському етапі російської агресії можна було простежити прагнення з боку західних міжнародних акторів, зокрема і США, не допустити ескалації конфлікту навіть ціною певних територіальних утрат України. Хрестоматійною можна назвати ситуацію, що склалася на женеvській зустрічі керівників зовнішньополітичних відомств України, США, РФ і ЄС 17 квітня 2014 р. Тоді за результатами зустрічі, зорієнтованої на деескалацію конфлікту в Україні, було прийнято спільну заяву, в якій навіть не було жодної згадки про Крим, а Росія фігурувала винятково як один із міжнародних акторів, який брав на себе зобов'язання підтримати Спеціальну моніторингову місію ОБСЄ в Україні⁴.

Ще на початковій фазі конфлікту на Донбасі чотирма сенаторами було підготовлено «Акт попередження російської агресії» та «Акт сприяння українській безпеці», які передбачали надання Україні статусу

zavershilis_mizhnarodni_navchannya_si_briz_2016_n710478, 30.07.2016; Шудря Альбій. *Навчання США та України: «Сі Бриз-2015» стартують в Одесі*, https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/08/150828_sea_breeze_usa_ukraine_black_sea_as, 31.08.2015.

¹ Терещук Г. *Вояки України почали переймати військовий досвід армії США*, <https://www.radiosvoboda.org/a/26968491.html>, 21.04.2015.

² Середюк Н. *Стратегічне партнерство... С. 38.*

³ Гетьманчук А. *З чим Україна йде до Америки Трампа та як зберегти підтримку США за нового президента*, <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/01/20/7060370/>, 20.01.2017.

⁴ *Повний текст заяви за підсумками переговорів у Женеві з українського питання*, http://dt.ua/POLITICS/povniy-tekst-zayavi-za-pidsumkami-peregovoriv-u-zhenevi-z-ukrayinskogo-pitannya-141885_.html, 18.04.2014.

«основного союзника поза НАТО» (Major non-NATO ally), за прикладом Південної Кореї, Австралії чи Ізраїлю¹. Однак ці документи так і не було затверджено. Так само Барак Обама не зважився на ухвалення рішення щодо надання Україні летальної зброї².

Також від початку російської агресії українські політики та дипломати періодично висловлюють невдоволення ситуацією з Будапештським меморандумом³, закликаючи західні країни, які його підписали, активніше підтримувати Київ і «здійснити невідкладні кроки заради відновлення територіальної цілісності, суверенітету і миру в Україні»⁴.

Згадані вище як позитивні, так неоднозначні моменти є підставою для твердження, що українсько-американські відносини в постмайданівський період за часів президентства Барака Обами не варто ідеалізувати. Як і інші впливові міжнародні актори, США діють на міжнародній арені загалом і в Східній Європі зокрема, виходячи із власного бачення ситуації, інтересів, ризиків у регіоні та наявних механізмів впливу на ситуацію. Додатково вагомим фактором є готовність підвищувати ставки за умови зростання напруження. Водночас можна з впевненістю стверджувати, що, незважаючи на згадані вище проблемні моменти, саме США з початком конфлікту стали ключовим рушієм обмежувальних заходів щодо Росії й у практичній площині надали Україні найбільше різнопланової допомоги.

Аналіз передвиборної президентської кампанії США 2016 р. де-

¹ Рубай М. *Третя неспівітова*, <https://tyzhden.ua/Society/115806>, 4.08.2014.

² Гетьманчук Альона...

³ Офіційна назва документа українською «Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї». Англійський відповідник – Memorandum on Security Assurances in connection with Ukraine's accession to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. Після російської агресії в Україні західні дипломатами акцентують увагу на тому, що у документі використано термін «assurance», а не «guaranty» чи «guarantee», який трактується як запевнення, а не гарантія. При цьому додатково наголошується, що в документі не прописані конкретні механізми його практичного втілення, а отже, реалізація документа на практиці може зводитися, приміром, тільки до багатосторонніх консультацій країн-підписанток.

⁴ Заява МЗС з нагоди 20-ї річниці підписання Будапештського меморандуму, <https://mfa.gov.ua/ua/press-center/comments/2540-zajava-mzs-z-nagodi-20-ji-richnici-pidpisannyabudapeshtsykogo-memorandumu>, 5.12.2014; Турчинов: Будапештський меморандум на перевірку виявився звичайним папером, <https://www.5.ua/suspilstvo/turchynov-budapeshtskiyi-memorandum-na-perevirku-vyiyavyvsya-zvychainym-papierom-124214.html>, 29.08.2016.

монструє, що події в Україні не належали до тем, які викликали аж надто великий інтерес у кандидата від Республіканської партії Дональда Трампа. Траплялося, що в ході публічних виступів він плутався у фактах, пов'язаних з Україною, часом відверто демонстрував відсутність інтересу до української держави або ж висловлював переконання, що США треба відновити добрі відносини з Російською Федерацією і Україна не повинна стояти на заваді цього. Відповідно, після того як у листопаді 2016 р. Дональда Трампа було обрано президентом США¹, в Україні висловлювалися побоювання щодо можливих змін у зовнішній політиці нової адміністрації Білого дому в Східній Європі, які можуть бути некорисними для України².

Попри це, практичні результати першої половини президентської каденції Дональда Трампа чітко демонструють, що Україна не стала для США розмінною монетою у геополітичних іграх із Російською Федерацією. Прийшовши до влади, Дональд Трамп доволі часто діяв усупереч ініціативам свого попередника. На щастя для українців, політика Вашингтона щодо Східної Європи не зазнала суттєвих змін. Ба більше, в окремих сферах нова адміністрація Білого дому вдалася до кроків, на які США не зважилися за часів президентства Барака Обами. Насамперед це стосується летального озброєння. Так, уже у 2017 р. Україна поряд з іншими речами отримала від Сполучених Штатів снайперські гвинтівки та ручні гранатомети. У 2018 р. після тривалого очікування українські військові отримали від США легендарні протитанкові ракетні системи Javelin³. Цей факт, доповнений накладенням обмежень на надання Російській Федерації озброєнь і устаткування подвійного призначення, дає підстави вважати США військовим союзником України.

Так само Сполучені Штати за президентства Дональда Трампа з кожним роком нарощують фінансову допомогу Україні⁴. Відповідно до

¹ Пітей Н. *Нові тенденції американо-російських відносин після зміни політичних еліт у США: український контекст* // Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. Маріуполь, 2017. С. 211–213.

² *Перший рік Трампа був успішним для України – експерти*, <https://www.bbc.com/ukrainian/news-42743557>, 20.01.2018.

³ Попова С. Яку зброю...

⁴ *США збільшать допомогу Україні цього року до 620 млн доларів*, <https://www.rbc.ua/ukr/news/ssha-uvelichat-pomoshch-ukraine-etom-godu-1521699115.html>, 22.03.2018.

консолідованого закону про бюджетні асигнування, у 2019 р. Україна повинна отримати від США майже 700 млн дол.¹

Беручи до уваги той факт, що впродовж понад двох десятиріч років західні країни на пострадянському просторі діяли, виходячи із принципу «Russia first», для України вкрай важливо, яким чином складається сучасний діалог між Вашингтоном і Москвою. У цьому контексті варто звернути увагу, що фактично півроку українські та російські дипломати прикладали неабияких зусиль для того, щоб Дональд Трамп спочатку мав зустріч саме з їхнім лідером. Українцям вдалося перемогти у цьому заочному протистоянні, тож саме Петро Порошенко першим зустрівся з 45-м Президентом США, випередивши очільника Кремля². У контексті згаданого вище принципу, на нашу думку, варто також загади слова попереднього держсекретаря США Рекса Тіллерсона (2017–2018 рр.), який у січні 2018 р. наголосив, що Україна є наріжним каменем у відносинах між США та Російською Федерацією³.

16 липні 2018 р. відбулася офіційна зустріч президентів РФ і США у Гельсінкі. Велика кількість експертів із різних країн трактувало згоду Дональда Трампа на таку зустріч як його крок у бік Москви. Однак ми бачимо, що за результатами зустрічі жодних практичних змін у тональності відносин Вашингтона щодо Москви не відбулося. Про це свідчить низка фактів. Так, буквально за кілька днів до зустрічі департамент юстиції США висунув звинувачення дванадцяти співробітникам російського ГРУ за хакерську діяльність під час президентської виборчої кампанії в 2016 р.⁴ За кілька днів після зустрічі директор Агентства національної безпеки США Пол Накасоне заявив про створення спеціального підрозділу для боротьби з російськими погрозами

¹ *Трамп підписав бюджет США, що збільшує допомогу Україні*, <https://www.radiosvoboda.org/a/news-us-trump-signs-budget/29773658.html>, 16.02.2019.

² *Шрамович В. Чому Трамп обрав першим Порошенка?* <https://www.bbc.com/ukrainian/features-40357496>, 21.06.2107.

³ *Україна є наріжним каменем у відносинах США і Росії – Тіллерсон*, <https://www.unian.ua/world/2333473-ssha-pragnut-pokraschennya-vidnosin-z-rosiycyu-ale-narijnim-kamnem-e-ukrajina-tillerson.html>, 10.01.2018.

⁴ *У США висунули обвинувачення 12 російським розвідникам у справі втручання у вибори*, https://zik.ua/news/2018/07/13/u_ssha_vysunuly_obvynuvachennya_12_rosiyskym_rozvidnykam_u_spravi_vtruchannya_u_1365971, 13.07.2018.

в кіберпросторі¹. Невдовзі Вашингтоном також було запроваджено нові санкції проти РФ².

Загалом друга половина 2018 р. ознаменувалася цілою низкою проукраїнських кроків і заяв із боку США. Так, 25 липня Державний департамент оприлюднив так звану Кримську декларацію, в якій наголошувалося на невизнанні анексії Росією Автономної Республіки Крим та містився заклик до Москви «...поважати принципи, про дотримання яких вона давно стверджує, і припинити окупацію Криму»³. У жовтні та грудні відповідно спочатку сенат, а відтак палата представників США ухвалили резолюції, які визнали, що «Йосип Сталін та його оточення вчинили геноцид проти українців у 1932–1933 роках». У вересні 2018 р. США передали Військово-Морським Силам України два патрульних катери берегової охорони класу Island⁴. Значущим кроком на підтримку України після російської провокації у Керченській протоці стало скасування Дональдом Трампом запланованої на 1 грудня зустрічі із Владіміром Путіним. Коментуючи ситуацію, американський президент наголосив: «Виходячи з того, що кораблі та матроси не були повернуті в Україну з Росії, я вирішив, що всім зацікавленим сторонам буде краще скасувати заплановану раніше мою зустріч з президентом Путіним»⁵.

Також протягом двох останніх років США продовжують санкційну політику попередньої адміністрації. При цьому офіційний Вашингтон не тільки зберігає та систематично розширює запроваджені раніше

¹ У США створили спецпідрозділ для боротьби з кібератаками РФ, <https://ukr.segodnya.ua/world/usa/v-ssha-sozdali-specpodrazdelenie-dlya-borby-s-kiberatakami-rr-1156853.html>, 23.07.2018.

² Санкції США і ЄС. Чим Росія поплатилася за агресію на Донбасі й анексію Криму, <https://tsn.ua/politika/yak-rozvalisya-sankciyi-ssha-i-yevrosoyuzu-proti-rosiyi-1197615.html>, 21.08.2018.

³ Кримська Декларація, <https://zbruc.eu/node/81786>, 25.07.2018.

⁴ США передали Військово-Морським Силам України патрульні катери берегової охорони класу «Island», <https://www.president.gov.ua/news/ssha-peredali-vijskovomorskim-silam-ukrayini-patrujni-kater-49982>, 27.09.2018.

⁵ Панфілович О. Трамп скасував зустріч із Путіним на G20 через захоплення українських моряків, <https://thebabel.com.ua/articles/22422-tramp-skasuvav-zustrich-z-putinim-na-g20-cherez-zahoplennya-ukrajinskih-moryakiv>, 29.11.2018.

санкції¹, а й веде діалог із Брюсселем, закликаючи ЄС не послаблювати його економічний тиск на агресора².

Паралельно триває діалог щодо розширення українсько-американського співробітництва в економічній і енергетичній сферах. На український ринок зі своїми інвестиціями та найновішими технологіями починають заходити провідні американські фірми, як-от General Electric³, що, поза сумнівом, слугуватиме кращими гарантіями підтримки США для України, ніж підписання Будапештського меморандуму чи Хартії Україна – США про стратегічне партнерство.

Надзвичайно важливою для офіційного Києва є також підтримка Сполучених Штатів у сфері енергетики. Ключовою в цьому плані залишається протидія Вашингтона будівництву газопроводу Nord Stream 2⁴, який у перспективі може дозволити Росії повністю відмовитися від транзиту газу через українську газотранспортну систему. Канцлер Німеччини Ангели Меркель наголошує, що новий газопровід експлуатуватиметься лише за умови надання Україні транзитних гарантій з боку Росії⁵. Тут, очевидно, варто навести слова творця Німецької імперії канцлера Отто фон Бісмарка про те, що угоди (читай – гарантії) з Росією не варті паперу, на якому підписані. Як показали події на початку березня 2018 р., якщо у Росії буде можливість нашкодити Україні, вона

¹ Санкції проти Росії: все, що потрібно знати про удари по агресору, <https://m.znaj.ua/world/sankciyi-proti-rosiyyi-vse-sho-potribno-znaty>, 16.04.2018; США запровадили нові санкції проти Росії через окупацію Криму та Донбасу, <https://www.unian.ua/world/10330632-ssha-zaprovadili-novi-sankcii-proti-rosiji-cherez-okupaciyu-krimuta-donbasu.html>, 8.11.2018.

² США закликають Євросоюз не послаблювати санкції проти Росії, <https://ua.korrespondent.net/world/4029959-ssha-zaklykauit-yevrosoviz-ne-poslabluyivaty-sanktsii-proti-rosii>, 7.11.2018.

³ Как General Electric и ДТЭК будут развивать зеленую энергетику в Украине, <http://reform.energy/analytics/kak-general-electric-i-dtek-budut-razvivat-zelenuyu-energetiku-v-ukraine-5432>, 8.02.2018; Платонов М. *Топ-менеджер General Electric. Про плани в Україні, локалізацію та співпрацю в енергетиці*, <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/06/19/637751/>, 19.06.2018.

⁴ Бега В. У Конгресі США ухвалили резолюцію проти завершення будівництва «Північного потоку-2», <https://hromadske.ua/posts/u-kongresi-ssha-uhvalili-rezolyuciyu-proti-zavershennya-budivnictva-pivnichnogo-potoku-2>, 12.12.2018.

⁵ Меркель нагадала Україні про німецьку позицію щодо «Північного потоку-2», <https://ukr.segodayna.ua/economics/cnews/merkel-napomnila-ukraine-o-nemetskoj-pozicii-po-severnomu-potoku-2-1193525.html>, 29.11.2018.

залюбки це зробить, не звертаючи уваги не лише на жодні гарантії, а й на рішення Стокгольмського арбітражу¹.

На нашу думку, значення для України дій із боку США на кшталт скасування зустрічі Дональда Трампа із Владіміром Путіним через російську агресію в Керченській протоці чи інвестиції в українські проекти компанії General Electric важко переоцінити. Вони важливі не тільки самі по собі. Водночас це сигнал для інших представників світової спільноти, що, попри наявні загрози з боку Кремля, офіційний Вашингтон вважає Україну своїм важливим партнером, якого послідовно підтримує і з яким варто мати справу. Саме посилення довіри до України з боку іноземних інвесторів, подолання їхнього страху перед втратою коштів через російську агресію поряд із проблемою подолання корупції будуть визначальними факторами розвитку української держави на середню і довготривалу перспективу.

Отже, українсько-американські відносини в постмайданівський період концентруються головно навколо питань безпекового характеру, що життєво важливе для України. Наявність у Росії права вето у Раді Безпеки ООН, обмежений характер Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, високий ступінь економічної співзалежності ЄС і РФ, складна внутрішня ситуація в Євросоюзі об'єктивно роблять США ключовим партнером України в контексті протистояння російській збройній агресії. З іншого боку, кроки офіційного Вашингтона починаючи з весни 2014 р. свідчать про те, що США не тільки на словах, а й на ділі розглядають Україну як важливого партнера в регіоні. Додатковим стимулом для поглиблення двосторонніх відносин, як і, зрештою, підвищення міжнародного авторитету України, стає залучення інвестицій і найновіших технологій провідних американських фірм до реалізації проектів в Україні в енергетичній і економічній сферах.

Висновки

Політична, економічна та військова присутність США в ЦСЄ допомагає державам регіону врівноважити російський і німецький чинники. Підтримуючи країни ЦСЄ, Вашингтон отримує змогу впливати на політику окремих держав і регіону загалом, що вкрай важливо для

¹ «Газпром» сорвал импорт газа в Украину за 15 минут до начала поставок, <https://www.segodnya.ua/economics/enews/gazprom-sorval-import-gaza-v-ukrainu-za-15-minut-do-nachala-postavok-1119069.html>, 2.03.2018.